

Πενήντα χρόνια από το 1966, όταν η διεθνής κοινότητα καθιέρωσε την 8^η Σεπτεμβρίου ως τη Διεθνή Ημέρα Γραμματισμού, νιώθουμε την ανάγκη να προωθήσουμε τα βαρυσήμαντα μηνύματα αυτής της Μέρας όσο πιο μακριά εντός και εκτός της χώρας μας και όσο πιο βαθιά στις ψυχές μας γίνεται. Μηνύματα αξιοπρέπειας και ήθους, αυτοπεποίθησης αλλά και σεβασμού στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, ισότητας των κοινωνικών τάξεων και φύλων.

Ως Παγκύπρια Οργάνωση Προώθησης του Γραμματισμού, ενώνουμε φέτος δυνάμεις με την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO, η οποία όπως και εμείς προωθεί τον γραμματισμό με ποικίλα προγράμματα και δραστηριότητες. Μέσα από τις λέξεις και σκέψεις της προέδρου της Επιτροπής Κας Λουκίας Λοΐζου Χατζηγαβριήλ συμβάλλουμε μαζί στην ενδυνάμωση και ανύψωση των επιπέδων γραμματισμού.

Επιστρατεύουμε ακόμα τα λόγια του Αιμίλιου Σολωμού που τιμήθηκε με το Βραβείο Λογοτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2013. Ο κύπριος λογοτέχνης αντιλαμβάνεται και μεταδίδει με μοναδικό τρόπο τα μηνύματα της 8^{ης} Σεπτεμβρίου σε κείμενο του που έγραψε ειδικά για τη Μέρα αυτή.

Ας ακούσουμε, ας ονειρευτούμε, ας συνεργαστούμε και ας προχωρήσουμε στα έργα για έναν καλύτερο κόσμο. Ο κόσμος μπορεί να αλλάξει μέσα από την παιδεία και τη μόρφωση μικρών και μεγάλων, μέσα από την κατάκτηση αρχικά των βασικών δεξιοτήτων γραμματισμού από όλα τα στρώματα της κοινωνίας.

Ζαχαρούλα Μαλά

Πρόεδρος της Παγκύπριας Οργάνωσης Προώθησης Γραμματισμού

Λέξεις, Σκέψεις, Γράμματα στην Εποχή της Εικόνας με αφορμή την Ημέρα Γραμματισμού

*της Λουκίας Λοΐζου Χατζηγαβριήλ
Προέδρου της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO*

Λένε πως μια εικόνα, αντιστοιχεί με χίλιες λέξεις, μια έκφραση που για εμάς, τους ιστορικούς τέχνης, έχει τη δική της γοητεία.

Κι όμως, οι ειδικοί επιμένουν πως, ακόμα και στη σημερινή ψηφιακή εποχή – την ‘εποχή της εικόνας’– όπου η εικόνα μοιάζει να βρίσκεται παντού, στην πραγματικότητα οι λέξεις είναι αυτές που κυριαρχούν στην καθημερινή μας επαφή. Στην επικοινωνία, την ενημέρωση, την ανταλλαγή πληροφοριών, ιδιαίτερα μέσω των νέων τεχνολογιών, όπως το διαδίκτυο, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, καλούμαστε καθημερινά να διαβάσουμε χιλιάδες χαρακτήρες, γράμματα, λέξεις.

Μας γοητεύει η εικόνα, είναι αλήθεια. Αλλά ‘μιλάμε’ με λέξεις, περισσότερο από ποτέ. Με το σκεπτικό αυτό, λοιπόν, θα πρέπει να μας προβληματίζει διπλά ότι στην εποχή μας, σε όλον τον κόσμο, μια μεγάλη μερίδα του πληθυσμού αντιμετωπίζει ακόμη το πρόβλημα του αναλφαβητισμού. Ότι ένας στους πέντε ενήλικες στην Ευρώπη δεν έχει την απαραίτητη ευχέρεια στην ανάγνωση για να κατανοήσει το φυλλάδιο οδηγιών ενός χορηγούμενου φαρμάκου. Ότι στον αναπτυσσόμενο κόσμο, ο αναλφαβητισμός μαστίζει - ιδιαίτερα τις γυναίκες. Ότι εκατομμύρια παιδιά και έφηβοι εγκαταλείπουν το σχολείο χωρίς ακόμη στοιχειώδεις δεξιότητες ανάγνωσης. Κι όλα αυτά σε μια εποχή που, ακριβώς με την χρήση της τεχνολογίας, εκμηδενίζει τις αποστάσεις, προφέρει δυνατότητες για τη μετάδοση της γνώσης που δεν είχαμε ποτέ φανταστεί. Μας επιτρέπει να ανοίξουμε, φανταστούμε και να χαράξουμε νέους δρόμους.

Στόχος της Ημέρας Γραμματισμού δεν είναι μόνο να αναλογιστούμε όλα αυτά. Είναι να οραματιστούμε τρόπους να κάνουμε τη διαφορά. Να δώσουμε τη δυνατότητα σε όλους να κάνουν κτήμα τους την ανάγνωση, και να εξασφαλίσουν ένα καλύτερο αύριο, σε έναν κόσμο καταγιστικών ρυθμών. Σε ένα μέλλον που δεν χαρίζεται σε όσους, άθελά τους, ‘μένουν πίσω’. Να σιγουρέψουμε ότι έχουν όλοι τη δυνατότητα όχι μόνο να κάνουν την καθημερινότητά τους καλύτερη, αλλά και να κοιτάξουν πέρα από αυτήν, έναν μακρινότερο ορίζοντα.

Γιατί είναι εξίσου αλήθεια πως και οι λέξεις πλάθουν χίλιες εικόνες. Συχνά μαγικές.

8 Σεπτεμβρίου 2016, Διεθνής Ημέρα Γραμματισμού

του Αιμίλιου Σολωμού

Κάθε χρόνο στις 8 Σεπτεμβρίου εδώ και 50 χρόνια γιορτάζεται η Διεθνής Ημέρα Γραμματισμού. Η μέρα αυτή καθιερώθηκε το 1966 από την UNESCO και ίσως δεν υπάρχει πιο χαρακτηριστική περίπτωση να μνημονεύσουμε από αυτήν του στρατηγού Ιωάννη Μακρυγιάννη. Ο Μακρυγιάννης έμαθε γράμματα σε μεγάλη ηλικία, γιατί δεν μπορούσε να παραμένει αδιάφορος απέναντι στην κοινωνική αδικία. Ήθελε να γράψει ενάντια σ' όσα τον πνίγουν, να γράψει για τη συμμετοχή του στην Επανάσταση του 1821, να γράψει για τη ζωή του. «Κι όσα σημειώνω, τα σημειώνω γιατί δεν υποφέρνω να βλέπω το άδικο να πνίγει το δίκιο. Για κείνο έμαθα γράμματα στα γεράματα», θα μας πει. Έτσι προέκυψαν τα «Απομνημονεύματά», ένα από τα σπουδαιότερα έργα της νεοελληνικής γραμματείας. Ο Μακρυγιάννης είχε συνειδητοποιήσει πόσο σημαντική είναι η γνώση, πόσο σπουδαίο είναι να γνωρίζει κανείς γράμματα, ώστε να μη μείνει στο περιθώριο της κοινωνίας, αλλά να πάρει την τύχη στα χέρια του, να υψώσει τη φωνή του, να ορίσει τη ζωή του.

«Διαβάζοντας το παρελθόν, Γράφοντας το Μέλλον» είναι το σύνθημα για τη φετινή Διεθνή Ημέρα Γραμματισμού. Στις 8 Σεπτεμβρίου 2016 θα επιδοθούν από την UNESCO τα Διεθνή Βραβεία Γραμματισμού σε προσωπικότητες και Οργανισμούς που έχουν συμβάλει σημαντικά στην επίτευξη των στόχων του προγράμματος «2030 Education Agenda».

Παρά τα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει διεθνώς στον τομέα του Γραμματισμού, υπάρχει πολύς δρόμος να διανυθεί. Στο μήνυμά της η Γενική Γραμματέας της UNESCO κ. Ιρίνα Μπόκοβα, επισημαίνει πως σ' όλο τον κόσμο «υπάρχουν 758 εκατομμύρια ενήλικες που δεν μπορούν να διαβάσουν ή να γράψουν ακόμα και μια απλή πρόταση. Τα δύο τρίτα είναι γυναίκες». Άλλα 124 εκατομμύρια παιδιά και έφηβοι δε φοιτούν σε σχολεία, ενώ 250 εκατομμύρια παιδιά δημοτικών σχολείων στερούνται στοιχειωδών δεξιοτήτων γραμματισμού. Οι πολεμικές συγκρούσεις, η φτώχεια, η άγνοια και η ανισότητα των φύλων είναι ορισμένοι από τους παράγοντες που λειτουργούν ανασταλτικά στην προσπάθεια για μάθηση. Αλλά, ακόμα και σε χώρες οικονομικά ανεπτυγμένες το ποσοστό των αναλφάβητων είναι αρκετά υψηλό.

Ο γραμματισμός είναι βασικό ανθρώπινο δικαίωμα. Η στέρησή του αφαιρεί ένα βασικό μέσο για προσωπική ευημερία, κοινωνική συμμετοχή μακριά από αποκλεισμούς, πολιτιστική ανάπτυξη, καταπολέμηση της φτώχειας και της παιδικής θνησιμότητας, κατανόηση ανάμεσα στους ανθρώπους, ισότητα των φύλων, σταθερή ανάπτυξη, ειρήνη και δημοκρατία.

Γίνεται φανερό ότι όσοι στερούνται του γραμματισμού είναι ευάλωτοι στον τομέα της υγείας, τυγχάνουν εκμετάλλευσης, καταπατούνται τα ανθρώπινα δικαιώματά τους. Η θέση τους, μάλιστα, επιδεινώνεται σήμερα καθώς δεν μπορούν να αναπτύξουν βασικές δεξιότητες που αφορούν τις νέες τεχνολογίες και την κοινωνία της γνώσης και μοιραία παραμένουν αποκλεισμένοι από τον τομέα της εργασίας.

Είναι συγκινητικές οι μαρτυρίες ενήλικων που συμμετέχουν σε προγράμματα γραμματισμού σε χώρες του τρίτου κόσμου. «Και οι δυο παρακολουθούμε μαθήματα γραμματισμού. Για να αφήσω ελεύθερο χρόνο στη σύζυγό μου και να σεβαστώ τα δικαιώματά της, μοιραζόμαστε τις δουλειές του σπιτιού. Αυτή τη βδομάδα είναι η σειρά μου να κουβαλήσω νερό και να κάνω μπάνιο τα παιδιά. Δε με νοιάζει αν οι γείτονες μας σχολιάζουν. Η γυναίκα μου δεν είναι υπηρέτριά μου, είναι άνθρωπος και δικαιούνται να ξεκουραστεί, όπως εγώ», λέει ο Ιμέντε Αμπάσε από τη Μοζαμβίκη. Ο Αμπάσε λαβάνει μέρος στο πρόγραμμα του Οργανισμού «Associação Progress» που βραβεύτηκε το 2015 για την προσφορά του. «Προηγουμένως δεν είχα πολλή αυτοπεποίθηση. Τώρα είμαι πολύ ικανοποιημένη, επειδή μπορώ να σταθώ στα πόδια μου, όπως και οι υπόλοιποι στην κοινωνία», αναφέρει μια μαθήτρια από τη Βιχαραγκάλα της Σρι Λάνκα, η οποία συμμετέχει στο πρόγραμμα του Εθνικού Ινστιτούτου Εκπαίδευσης που επίσης βραβεύτηκε από την UNESCO το 2015.

Ονειρευόμαστε έναν καλύτερο κόσμο. Έναν κόσμο στον οποίο κάθε παιδί, κάθε ενήλικας θα απολαμβάνει τα αγαθά της μάθησης και θα είναι σε θέση να σταθεί στα δικά του πόδια και να συμβάλει στο καλό της δικής του κοινωνίας. Έτσι θα μπορέσει να ενώσει τα χέρια με τους συνανθρώπους του σε άλλες χώρες, μακριά από διακρίσεις και προκαταλήψεις σε μια πανανθρώπινη συναδέλφωση. Γιατί «ο τελικός σκοπός της εκπαίδευσης είναι να μετατρέψει τους καθρέφτες σε παράθυρα» (Sydney J. Harris).

Ο ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΥ γεννήθηκε το 1971. Σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και Δημοσιογραφία σε σχολή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Εργάστηκε ως δημοσιογράφος σε πρωινή καθημερινή εφημερίδα. Σήμερα είναι εκπαιδευτικός στη Μέση Εκπαίδευση. Διηγήματά του δημοσιεύτηκαν στα περιοδικά Άνευ, Νέα Εποχή, In focus και Μανδραγόρας, και έχουν συμπεριληφθεί σε ανθολογίες διηγημάτων. Έχει εκδώσει τα μυθιστορήματα: Το Σκιάχτρο (2000), Όσπερ στρουθίον, τάχος επέτασας (2003), που μεταφράστηκε και κυκλοφόρησε στη Βουλγαρία το 2013, Ένα τσεκούρι στα χέρια σου (2007, Εκδόσεις Άνευ), το οποίο βραβεύτηκε με το Κρατικό Βραβείο Μυθιστορήματος της Κύπρου και αναμένεται να κυκλοφορήσει το φθινόπωρο του 2015 στη Βουλγαρία, καθώς και το ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΙΑΣ ΑΠΙΣΤΙΑΣ (2012, Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ), που τιμήθηκε με το Βραβείο Λογοτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2013. Το τελευταίο κυκλοφορεί στην Πολωνία, ενώ αναμένεται να μεταφραστεί και να κυκλοφορήσει στην ΠΓΔΜ, τη Γερμανία, την Αλβανία, τη Σερβία, την Τουρκία, τη Σλοβενία και την Ουγγαρία.